

1938

DECEMBER

KIÁLTÓ SZÓ

SZERKESZTI: DR. TAVASZY SÁNDOR

T A R T A L O M

Kádár Géza: Karácsony értelme és feladata. — László Dezső: Az egyház belmissziói munkája. — „IGY SZÓL AZ UR“ Járosi Andor: A karácsony és a keresztényen fegyelem. — Illózes András: Egyházunk belmissziói munkáinak 20 éves története. — Gönczi László: A belmissziói munka jelentősége. — Fülöp Ferenc: Kuyper harca az egyház szabadságáért. — Budor Lajos: Beszélgetés a svájci református diakonus intézet igazgatójával B. S.: A karácsonyfa kérdése a román sajtóban. A statisztikai évkönyv egyházi vonatkozása. — KERESZTYÉN KRITIKA. — KÉZ A KÉZBEN. — IRODALOM.

KIÁLTÓ SZÓ

SZERKESZTI: DR. TAVASZY SÁNDOR // FŐMUNKATÁRSÁK: BIRÓ SÁNDOR ÉS LÁSZLÓ DEZSŐ

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: CLUJ, CALEA MARECHAL FOCH 38. SZÁM.

Kéziratok, előfizetési díjak ide tüldendőék. — Előfizetési díja félévre 50 Lei, egész évre 100 Lei.

XII. ÉVFOLYAM

1938. DECEMBER

12. SZÁM

Inregistrat la Tribunalul sub N-rul 1507/1938, la N-rul curent 27. sz. a. bejegyozve a clujli Törvényshéknél.

Karácsony értelme és feladata.

Elszintelenedett, elszegényedett a karácsonyunk, mert elvilágiasodott a keresztyénségünk. A karácsonyt boldog ünneppé tevő isteni tények helyett, a lelke mélyén folyton békét, boldogságot, honvágyat hordozó embervilág a saját gondolatait, szeretetének munkáit, álmait, illuzióit helyezi ünnepi hangulatának középpontjába. Isten tanácsvégzésének üdvterve helyett emberek örömszerző, adakozó szeretetének gondolatai kötik le figyelmét. Az élő, a megváltó Krisztus eltűnt a mai karácsonyból, az elvilágiasodott keresztyénség „Jézuskát”, „istenkét” csinált belőle, akit ünnepek multán a karácsonyi játékokkal együtt félreletesz. Az emberi adakozás ünnepén elfelejtkezik Isten kimondhatatlan ajándékáról. A karácsonyi evangéliumot: az Ige testté lételének isteni valóságát érzélgős illuzióvá alacsonyítja le abban az önmagát hifető vélekedésben, hogy a karácsonyfa alatt boldog, vidám gyermekké leszünk legalább egy napig újra mi is. Az ünnepi örömrre jogosító lényeg hiányában menekül a karácsonyi álomban örvendező gyermekek hangulatához, vagy a nyomorukban pillanatnyi enyhülést és segítséget nyert szegények hálálkodásában saját jósága és igazsága felől megnyugtató érzéseikhez, csak-hogy megmentse a karácsony varázsát, hangulattartalmát vagy mythikus értékét. Az ilyen karácsony lehet bár nagyon bensőséges és meleg az egymás iránt való szeretet megnyilvánulásaiban, lehet hasznos és nagyon jótékony az emberi nyomorúság enyhítése érdekében végzett samaritanusi munkában, lehet nagyon hangulatos, sőt poétikus a rideg élet lehangoló valóságai között, mint valami üdítő oázis a tikkasztó vándorúton, de még mindig nem a keresztyén karácsony ünnep.

A karácsony egyetlen értelme Krisztus és az az Ige, amelyet az Isten megjelentett Krisztus felől. (Luk. 2:15.) A karácsony örökkévaló tartalma mindaz, amit a Szentírás a mennyei Atya kegyelmének megváltó szándékával, az idők teljességének előkészítésével, az Ige testté lételével kapcsolatban tanít. Az örökkévaló szeretetnek az a csodája, hogy az Atya küldötte el testben a Fiát, hogy váltsa meg, szabadítsa meg népét a bűneiből. (Mát. 1:21.) A karácsony tehát Krisztus elé állít és Vele szemben állásfoglalásra kényszerít. Mi neked az a bethlehemi gyermek, akinek bölcsője felett angyali seregek hirdetik, hogy Ő az egész népnek Megváltója? Mi neked az a názárethi férfiú, aki páratlanul áldott földi élet után, melyben megtérésre hívta az embereket és a megtérőknek az istenországa üdvét ígérte, azt jelentette ki, hogy egykor visszatér nagy hatalommal az ő dicsőségében, mit a világ ítélő bírása? Karácsonyi ünneplésed erre a kérdésre adja meg a te válaszodat. A karácsony a krisztuskérdést veti fel előtted és ünnepléseddal te erre a kérdésre válaszolsz, ha akarod, ha nem: Megláttad-e a dolgot, amelyet Isten Krisztus felől megjelentett!? (Luk. 2:15.) Ez a karácsony egyetlen értelme és ez az elhatározó a te karácsonyodra.

A karácsonynak ebben az értelmében benne van a mi karácsonyi feladatunk is. A pásztorok fáradságot vettek magukra, csak-hogy meglássák a dolgot, amelyet Isten jelentett ki Jézus felől, azután pedig elhirdették az Igét, ami nekik a gyermek felől mondatott vala. (Luk. 2:17.)

Szakítsuk ki magunkat, még ha fáradságunkba kerül is, az ünnepi szokások hamis költészetének a karácsony értelmét és tartalmát rontó befolyása alól és megcsendesedett, üdvresóvárgó lélekkel hallgassuk meg az Igét, az Isten kijelentését a Jézus Krisztus

csodálatos születése és földre jövetelének isteni célja felől. Így megteljesedik szívünk a megváltó kegyelem szent igazságaival, örömeivel és Isten előtt hódolatra roskasztó örök hálójával, mert meglátjuk, hogy a Krisztus születésében Isten hajolt le a földre ingyen irgalommal a bűnbeveszett ember megmentésére. Ragadjuk meg ezt az Igét és tartsuk magunkat ahhoz. Nincs semmi másra szükségünk. Ez a Krisztus felől kijelentett Ige elég számunkra, mert az nem illúziót és színes álmokat, hanem az örök és egyetlen valóságot, az örök és egyetlen igazságot: a megtartó Krisztust adja nekünk, aki örökkévaló Úr, az Atya Istennek dicsőségére. Ezt az Igét ismerni, bírni — életet és megmaradást jelent.

De ugyanakkor missziót, szolgálatot is jelent. Megvallani a Krisztusról szóló Igét az emberek előtt; bizonyosságot tenni Róla szóval, munkával, életünkkel; felajánlani magunkat a mennyei Király szolgálatára és dicsőíteni Őt neki szentelt életünkkel, — ez az igazi karácsonyi feladat. Ezen az Istentől megjelölt úton hirdették el a karácsonyi evangélium a széles föld minden hatáira.

Házainkban is a megváltó Krisztusról való bizonyágtétel legyen a karácsonyi ünnep. Hirdessük tovább Róla az Igét. Ezt tették az angyalok, ezt tették a pásztorok. Ezt az Igét hirdetni mindig angyali szolgálat, pásztori hivatás. Minden hívő keresztyén lélek, aki meglátta az Ő dicsőségét és megértette a Róla szóló Ige eget és földet öröme hangoló isteni valóságát, — a reánk következő ünnepen teljesítse bölcsen és híven ezt a magasztos feladatot a maga körében; szóljon nagy szeretettel a boldogságát kereső, elesettségében reménytelen és vigasztalan embervilág felé: Megjelent az Isten üdvözítő kegyelme minden embernek, — nincsen senkiben másban idvesség az ég alatt, csak az Úr Jézus Krisztusban, — térjetez hát Óhoz, hogy megtartassatok földnek minden határai.

Kolozsvár.

KÁDÁR GÉZA.

Az egyház belmissziói munkája.

I.

Ha tisztába akarunk jönni azzal a kérdéssel, hogy mi az egyház belmissziói munkája, mindenek előtt azt kell meglátnunk, hogy a belmisszió a maga igazi lényege szerint nem egyik vagy másik munkája az egyháznak, hanem az a *szellem*, amelynek az egyház minden munkáját, egész életét át kell hatnia. A misszió szó magyarul küldetést jelent. Jézus Krisztus, az egyház Ura, küldetést bízott az egyházra. Ez a Krisztustól nyert küldetés adja meg az egyház igazi létjogát. Az igazi missziói szellem nem más, mint az egyház szüntelen való engedelmeskedése az iránt a küldetés iránt, amellyel őt Krisztus a világba küldi. Az egyházat mindig fenyegeti az a veszedelem, hogy elvilágiasodik, elkényelmesedik, beletörődik a világba, lemond arról, hogy Istenországának ügyét képviselje a világ előtt. Ezeknek a bűnöknek mindig az az oka, hogy az egyház meglegedkezik mennyei Uráról, Krisztusról és a neki való engedelmeségről, lemond arról a megbízásról, amelyet egyedül ő kapott Istentől. Nos, a belmisszió tulajdonképpen nem más, mint örökös tiltakozás az ellen, hogy az egyház beletörődjék a világban működő, vele szemben álló örök hatalmába, a belmisszió örökös küzdelem, hogy az egyház megelevenedjék, világosabban felismerje egyetlen Urát és szolgáljon ő neki.

A belmissziói munkák csak eszközei ennek az egyházat megeleveníteni akaró szellemnek és mozgalomnak. Noha tényleg beszélhetünk az egyházban belmissziói munkáról, sohasem sza-

bad elfelednünk, hogy a missziói lélek hatása alól egyetlen egyházi munkát sem szabad kivonnunk.

A mi egyházunk életében olyan világosan meglátszott, hogy a belmisszió mennyivel több, mint néhány új egyházi munka, hiszen az utóbbi húsz év alatt végzett belmissziói szolgálaton keresztül egyházunk minden életkorében lényeges átalakulásokat kellett látnunk, amellet, hogy a különféle, ú. n. belmissziói munkáknak egész sora indult meg egyházunkban.

Mégis mi az oka annak, hogy ebben cikkben és lapunk több más cikkében ismét a belmisszió kérdésével foglalkozunk?

Úgy látom, hogy két különös oka van annak, hogy ismét foglalkoznunk kell a belmisszió kérdésével, és ez a két ok világosan rámutat egyházi életünk két igen fontos hiányára. *Mindenek előtt* azt kell látnunk, hogy amíg évekkel ezelőtt szinte kizárólag a belmisszió jelentett új szellemet az egyházban, újabban *egyre többen fordulnak el ettől a szellemtől* és mozgalomtól és keresik az egyház megújulásának és megmaradásának útját az egyházon kívüli tényezőkben. A csodavárók számára a belmisszió nem termelt csodákat, nem változtatta meg egyszerre az egyházat, nem töltötte meg hívekkel a templomokat, és ami még szomorúbb, nem töltötte meg pénzzel az egyházi kasszákat, tehát húsz esztendő munkája alatt nem bizonyult elég élímesnek. Azoknak, akik így gondolkoznak, nincsen igazi hívő szemük, hogy valóban felismerjék, hogy a bel-

misszió munkájának hívó és engedelmes szolgálata mennyire mássá tette egyházi életünket: hatása volt istentiszteleteinkre, vallásitanításunkra, gyermekek, ifjak, nők és férfiak lelkivilágát elmélyítette, fokozta egyházunkban a szeretetmunkák szolgálatát, átalakította a lelkészképzést és a lelkési szolgálat körét, s valljuk meg nyugodtan, Isten iránti hálával, hogy a belmisszió munkája nyomán nemcsak az áldozathozatal lelke, hanem az áldozatos szivekből fakadó adományok összege is tetemesen megnövekedett. A belmissziói lélektől való elfordulásnak az okát abban is kell keresnünk, hogy az utóbbi évek alatt egyre erősebbé vált az a hit, hogy megmaradásunkat a fizikai, gazdasági, nemzeti és kultúrális tényezőktől kell várunk, és az egyház feladata éppen az, hogy ezeknek a törekvéseknek melegágyat adjon. Megfordult a sorrend, nem a lelki, erkölcsi, egyházi megújulástól várjuk a gazdasági, nemzeti, társadalmi és kultúrális élet megújulását, hanem fordítva ezeknek a külső viszonyoknak és tényezőknek megújulásától várjuk az egyház megújulását. A *másik okát* annak, hogy a belmisszió kérdésével újra foglalkoznunk kell, abban látom, hogy mi *belmisszió* csak az *ú. n. belmissziói munkákat és nem az egyház új, igazi szellemét értettük*, belmissziói munkáink pedig az utóbbi időkben súlyos külső akadályokkal néztek szembe. Azt gondoltuk, hogy külső hatósági intézkedésekkel meg lehet szüntetni a belmissziót. Ha a belmisszió alatt nem bizonyos munkákat, hanem az egyház legbensőbb mozgalmát értjük, akkor jól kell látnunk, hogy ez a mozgalom nem azonos bizonyos munkákkal, s ha ezeket a munkákat egy ideig szüneteltetnünk kellett is, magát a belmissziót nem lehetett beszüntetni. A belmisszió beszüntetése egyenlő az egyház minden munkájának, létjogának megszüntetésével. Számos szép példáját látjuk annak, hogy ahol a belmisszió valóban nem a munka, hanem a lélek kérdése volt, ott a munkák külső akadályoztatásának idején is tovább ment a gyülekezet megújulása és ébredése. Ahol az igazi missziói lélek és felelősség élt a lekipásztorban és a gyülekezet vezetőiben, ott az akadályozott munkák helyett új munkákat, a missziói felelősségnek új megnyilatkozásait lehetett létrehozni.

II.

Ha most már az egyház belmissziói munkáiról, mint a gyülekezetek szerves *munkakalmairól* kell beszélünk, mindenekelőtt arra kell rámutatnunk, hogy ezek a belmissziói munkák milyen szervesen következnek a gyülekezeti élet református felfogásából. Ezt azért kell hangsúlyoznunk, mert még mindig vannak sokan, akik nem tudják meglátni, hogy a belmissziói munka nem külföldről inportált pietizmus, vagy a gyülekezeti életen kívül álló idegen tényezők behatolása a gyülekezetbe, hanem a

gyülekezeti élet igazi velejárója.

A gyülekezet feladata: *Isten Igéjének hirdetése*. Nálunk ennek az igehirdetésnek két formája alakult ki és honosodott meg: az istentiszteleti és vallásitanítási igehirdetés. Valójában az istentiszteleti igehirdetés áll a gyülekezeti élet központjában, és a vallásitanítás a legfontosabb eszközünk arra, hogy gyermekeinket és ifjainkat az igaz hitben neveljük. Kérdem azonban, hogy ez a két igehirdetési alkalom elegendő-e az egyházban? Tudnunk kell, hogy gyülekezeti tagjainknak csupán 15% -a jár istentiszteletre és 85% -a vasárnapról-vasárnapra elmarad annak áldásaitól. Mindenki számítson csak utána ennek a maga gyülekezetében. Kérdem, bele lehet-e ebbe a szomorú állapotba nyugodnunk? Természetes, hogy nem. Nos, mit kell tennünk ellene, mit kell tennünk azért, hogy az istentisztelettől elszokott híveinket ismét visszakapcsoljuk az elevenen buzgó gyülekezeti életbe? Krisztus nem azt parancsolta, hogy az istentiszteleten és a vallásórán hirdessük az Igét, hanem azt, hogy alkalmatlan és alkalmas időben és helyen szóljuk azt. Az alkalmas hely és idő az istentisztelet, az alkalmatlan hely és idő a belmissziói igehirdetés céljaira szolgáló sok-sok gyülekezeti munkahely és alkalom. Igenis azért van szükség szabadkeretű, sem agendához, sem tantervhez nem kötött, azaz szabadkeretű missziói igehirdetésre minden gyülekezetben, hogy annak a szolgálatán keresztül megnyerjük Krisztusnak azokat is, akik nem szoktak templomba járni. Mit tett a mi gyülekezetünk ennek a célnak a szolgálatában? Sok gyülekezetről tudjuk, hogy sokat tett. Vannak gyülekezetek, ahol minden ősszel ébresztő heteket tartanak, sorozatosan minden este előadásokon keresztül hívják a híveket közelebb Krisztushoz, más helyen az iratterjesztést, egyházi sajtót használják fel erre a célra. Az *ú. n. belmissziói munkacsoportoknak*, akármilyen kevesen járjanak azok munkaalkalmaira, az a feladatuk, hogy gyermekekből, ifjakkból, nőkből és férfiakból igazi munkáscsoportokat képezzenek ki az egyház továbbébredésére céljából. A vasárnapi iskola, ifjúsági bibliakör, nőszövetség, férfiszövetség nem állhat meg önmagánál, mindenik csoportnak mindent meg kell tennie, hogy személyes munkájával, hívásával, ébresztésével behívja Isten egész népét az élő egyházi közösségbe.

Ki az közülünk, akinek ne lennének vallásos kérdései, kételyei, aki ne szeretne fesztelesebb keretek között, testvéri módon elbeszélgetni a hit kérdései felől a lekipásztorokkal, vagy a hitben erősebb egyháztalálkozókkal? Nos, a belmissziói igehirdetésnek éppen az a második jelentősége, hogy a bibliaórai beszélgetésben mindenkinek megadja annak a lehetőségét, hogy a hit kérdésében tovább tudakozódjék és másfelől, hogy a saját személyes hitéről mindenki bizonyoságot tehessen a másik előtt. Az igazi

hit mindig vágyik arra, hogy bizonyosságot tegyen azokról az ajándékokról, melyeket Isten neki adott. Nos, erre igazán a belmissziói munkák körébe tartozó biblia- és imaórák alatt nyílik mindenkinek módja és alkalma.

Ma még nagyon sokan gondolkoznak úgy, hogy az *egyház* nem más, mint istentiszteleti és jogi közösség, ezek nem látják azt, hogy az egyház tagjainak az istentiszteleti, vagy kultusz-közösség körül élet- és munkaközösséget kell alkotniok. Ez a közösség nem külön gyülekezet a gyülekezetben, hanem a teljes gyülekezeti életnek az istentisztelet és szervezet melletti újabb megnyilvánulása. Az a gyülekezet, amelynek minden munkája kimerül az istentisztelet látogatásában, a gyűlések, választások megtartásában: halott gyülekezet. A református felfogás szerint az egyház munkája nem szorítható be a templom négy fala közé. Annak onnan ki kell ömölnie és meg kell szentelnie az élet minden körét, a református egyháznak az élet minden vonatkozását át meg át kell hatnia Isten Igéjének erejével. Abból az igaz hitből, amelyet az istentiszteleten ápolunk, a szeretet munkáinak kell, mint gyümölcsöknek kihajtaniok. Nos, éppen azért van a gyülekezetben belmissziói munkára szükség, hogy a gyülekezetnek ezt az istentiszteleten kívüli életét is Isten Igéjével irányítsuk. Szükséges, hogy a gyermekeket a vasárnapi iskolában, az ifjakat a bibliakörben, az asszonyokat a nőszövetségben, a férfiakat a férfiszövetségben Isten Igéjének hirdetése által ráébresszük és felkészítsük azokra a feladatokra, szolgálatokra, amelyeket a gyülekezetben el kell végezniök. Ezekben a munkákban tanulhatják meg az egyháztagnak az igazi gyülekezeti élet törvényeit és tudják azok megtartásában magukat gyakorolni. A belmissziói munka adja meg az igazi alapokat az egyház szeretetmunkája alá, és az egyház belmissziói munkája irányítja az egyház szeretetmunkáját, hogy annak nyomán árvaházak, kórházak, menedékhelyek támadjanak, hogy gyülekezeteinkben — Krisztus szegényére — ne legyenek gondozatlan és elhanyagolt egyháztagnak.

Az összes egyházak közül a református emelte ki a leghatározottabban, hogy az egyháznak önként, Isten iránti hálából kell minden nyomorúság, szegénység, betegség ellen a küzdelmet felvennie. Azok, akik még mindig a belmisszió ellen beszélnek és tartózkodnak attól, egyenesen az egyháznak azt a kötelezettségét tagadják, amely által pedig az egyháznak be kell mennie a világ nyomorúságai közé, hogy elvégezze a szeretet önkéntes hálaáldozatát.

III.

A belmisszió, mint lélek és mozgalom, az egyházi élet igazi megelevenítője. A belmisszió, mint munka, újabb alkalom az Ige hirdetésére és út arra, hogy a gyülekezet be tudja tölteni azt a szolgálatot, amelyet Isten vár tőle. Azok-

ban a nehézségekben, amelyeket ma tapasztalunk egyházunk belmissziói munkái körül, legelső kötelességünk: új átgondolása mindannak, amit erről a munkáról tudnunk kell. Azután személyes lelkiismeretvizsgálatban kell magunk elé állítanunk, hogy mi magunk hogyan állunk ezzel a lélekkel és munkával szemben? Ismét össze kell fogunk azokat, akik ezt a szellemet és ezeket a munkákat tartják az egyház egyetlen megújulási lehetőségének. Az ilyen lelkeket — Istennek hála — ma már nem kell lámpással keresni, egyházmegyénként és gyülekezetünként is bőven lehet velük találkozni. A belmissziói iránti felelősséget érzők új összefogás újra feszítő erőt fog jelenteni egyházunk életében. Gyűléseken, összejöveteleken minden alkalmat meg kell ragadnunk, hogy ennek a szellemnek és munkának az igazi képét magunk elé tudjuk állítani.

Ha ez a személyes és önkéntes magatartás fogja kíséreti azokat az intézkedéseket, törekvéseket és munkákat, amelyeket egyházunk hivatalos vezetői tesznek ennek a munkának érdekében, akkor Isten után biztosan remélhetjük, hogy Isten ezen a nehézségen is túlszeli ezt a munkát egyházunkban. Ez a munka nem a mienk Isten Szentlelke akarja az Ige által ezeken a munkákon át a maga egyházát megújítani. Mi ennek a munkának csak eszközei vagyunk. Más a munkás és más az eszköz, de a jó eszköz a munkás kezében igen fontos, mert azzal könnyen megy a munka, a rossz eszközt meg a mester elhajtja. *László Dezső.*

„IGY SZÓL AZ ÚR“

A karácsony és a keresztyén fegyelem.

Titus 2:11—14, 3:4—7.

Lehet-e karácsonykor fegyelemről beszélni? Szabad-e megrontanunk az áldott, békességes, költészettől terhes karácsonyi hangulatot azzal, hogy bedobjuk az ünnep zavartalanságába ezt a kemény, ünneprontó szót?!

Olyan édesen hangzik a karácsonyi angyali szózat, hogy Istennek a dicsősége éppen a békesség és jóakarát! Úgy kapunk ma ezek után a szavak után s úgy beléljük kapaszkodunk! A mai ember így szeret a karácsonyra gondolni. Megbékélten, elpihenve. A régi egyház jobban tudta olvasni az evangéliumot. A Lukács evangéliuma második fejezetéhez hozzáolvasta a Titushoz írt levél két részét és pedig a második fejezet 11-től 14-ig és a harmadik fejezet 4—7. versig terjedő sorait. Ideiktatom, hogy az egyház által javasolt Igével korrigáljuk a talán félreértett evangélium általi, de még inkább a meg sem gondolt, tradicionális hangulatot: „megjelent az Isten idvezítő kegyelme

minden embernek, amely arra tanít minket, hogy megtagadván a hitetlenséget és a világi kívánságokat mértékletesen, igazán és szentül éljünk a jelenvaló világon: várván ama boldog reménységet és a nagy Istennek és megtartó Jézus Krisztusunknak dicsősége megjelenését; aki önmagát adta miértünk, hogy megváltson minket minden hamisságtól és tisztítsa önmagának kiváltképpen való népet, jócselekedetre igyekezőt — és: „mikor a mi megtartó Istenünknek jóvolta és az emberekhez való szeretete megjelent, nem az igazságnak cselekedeteiből, amelyeket mi cselekedtünk, hanem az ő irgalmasságából tartott meg minket az újjászületésnek fürdője és a Szentlélek megújítása által, melyet kitöltött reánk bőséggel a mi megtartó Krisztusunk által, hogy az ő kegyelméből megigazulván, örökösök legyünk az örök élet reménysége szerint.“

Karácsonyra, első pillanatra, csak egy-egy kifejezés utal: megjelent az Isten idvezítő kegyelme, aztán az eschatologikus karácsony: várván ama boldog reménységet és a nagy Istennek és megtartó Jézus Krisztusunknak dicsősége megjelenését, aztán: megtartó

Istenünknek jóvolta és az emberekhez való szeretete megjelent. Igen, hát ez az örömteljes hír, de Isten megmentő és idvezítő kegyelme *valamire* ment meg és üdvösséges életre, megtartásra *kötelez*. Épen ezek az epistolai leckék, és épen erre figyelgetnek fel. A keresztyén öröm szent öröm, azaz az örvendező keresztyén ember az Istené a maga egész életével, testi-lelki javaival. Ez azért van, mert a karácsonyban már ott van *kereszt*. Nemcsak mennymegnyílás, angyalok éneke, szülők, pásztorok, királyok öröme a szent karácsony, hanem a magát hozzánk önkéntesen megalázkodó Isten (micsoda kegyelem!) az istállóban jászolban durva ruhába pólyált isteni gyermek, aki „önmagát adta érettünk“, születésével megkezdte a nagypénteket, a végéremehetetlen irgalmas szenvedést, halálos áldozatot.

Karácsony van s mi az Áldozat karácsonyáért boldog kegyelem alatt vagyunk, megigazitott örvendező, kegyelem jegyében élő gyermekek, jócselekedetekre igyekvő nép. Úgy gondolom, nagyon haszontalan világi öröm lenne enélkül az Ige szerinti korrekció nélkül a szent karácsony. *Járosi Andor.*

Egyházunk belmissziói munkáinak 20 éves története.

Nem szabad eltelnie ez évnek anélkül, hogy erdélyi református anyaszentegyházunk belmissziói munkáiról, annak húszadik évfordulóján rövid beszámolóval ne adjunk lapunk hasábjain. Azonban sem a rendelkezésre álló tér, sem az idő nem elég ahhoz, hogy a munkát teljes pontossággal felmérjük, értékeit kellőleg megállapítsuk, mert itt nem kevesebbről van szó, mint arról, amit egyházunk belső életének nevezünk. Így munkánk szempontok szerinti vázlat csupán az eddig e tárgyról megjelent cikkek és tanulmányok alapján adhatjuk.

Az egyház munkája: a misszió.

Azt a húsz évet, mely a világháború befejezésétől (1918) mostanig eltelt, Isten arra használta fel, hogy változások, próbák és sokszor nehéz helyzetek elé állítva egyházunkat és népünket, némelyek lelkében felébresztette a maga Igéje utáni komoly vágyakozást, majd a missziói parancs teljesítése iránti felelősséget: tanítvánnyá lenni és tanítvánnyá tenni az egyház, eddig, sok esetben csak névleges tagjait. Egyházunk vezérmunkásai, majd szélesebb rétegek, kezdték meglátni, hogy az egyház Krisztustól nyert komoly megbízatása és hivatása az ige hirdetés, hogy saját tagjai között is missziója van. Ezt a saját gyülekezeteinkben, saját magunkon megoldandó feladatot, majd az elvégzett munkát nevezzük misszionának. Ezt a munkát előbb egyesek, majd maga az egyház végzik.

A munka korszakai.

Magára és hivatására ébredt egyházunk életében az utolsó 20 évet három korszakra oszthatjuk.

- I. A missziói buzgóság kora, 1918—1926-ig.
- II. Az egyház munkáinak szervezési kora, 1926—32-ig.
- III. A missziói munkák külső és belső megszilárdítására való törekvés kora, 1932-től fogva.¹

I.

A missziói buzgóság kora.

A világháború befejezésétől mindenfelé, a dolgok elrendeződését, jólétet, nyugalmat, sötétségből világos-

¹ Dr. Imre Lajos: Egyh. belm. munkájának két évtizede. Az Út XX. évf. 8—9. sz.

ságot vártak, s nagy volt a csalódás mindenfelé, mert nem teljesültek a várakozások. További keresés, kétségbeesés jellemzi a lelkeket. Ez a helyzet nálunk is, egyházi életünkben is. A templomtól elszakított nép lassan kezdi ismét eljárni a templomba és keresi kérdéseire a feleletet. Isten embereket állít egyházunk vezetésére, kik által megmutatja, hogy a romlás Ő küldötte, az nem más, mint felelet és figyelmeztetés Róla megfélemezett ember számára. És a missziói gondolatától hevült lelkek egyre szélesebb rétegekben teszik meggyőződéssé e gondolatot s igyekeznek létrehozni a napról-napra fokozódó lelki életet és munkát lehetségesítő közösségeket, kereketeit és eszközöket.

Ilyen közösségek és alakulatok az Igét rendszeresen olvasók baráti társasága, legelső sorban a Vécsei Szövetség, melyet pár lelkész 1921-ben alapított, majd a Theológián megalakult bibliakörök, teológus bibliakörök, melyek tagjai előbb a kollégiumok, majd városok és falvak ifjúságából alakultak bibliakörök, gyermekekből vasárnapi iskolákat. Kezdetüket veszik a kisebb-nagyobb konferenciák, melyeket előbb csak Kolozsváron, majd vidéken tartanak és ismertté válik komoly, kereső lelkek és csoportok életében az ima- és csendesóra. A munka végzésében és propagálásában fáradhatatlanok és félretárlhatatlanok az Ige és a meggyőződéstől buzgó lelkű munkások, pedig gáncsokodó nagyon sok akad, valljuk meg, nem csak a világiak, hanem az egyháziak között is.

Az evangéliumból és imádságból táplálkozó lelkek egymás után gondoskodnak a szükséges eszközökről is. Megindítják ismét a lelkipásztori és nevelői munka szolgálatára Az Út című folyóiratot (1923), hogy nevelhessék a gyülekezet már aktív lelkipásztorait, tanárait és tanított. A személyes és gyülekezeti élet, majd a nevelés kérdései itt nyernek elvi tisztázást, megalapozást, itt tartatnak dillandóan felszínre, de itt tisztázódnak a módszerei, gyakorlati kérdések is új eszközök létrejöttéig. Az ifjú lelkész generáció nevelését a mindinkább az Ige, a reformátorok tanítása és a Hitvallások felé forduló Theológián végzik. 1920-ban kiadják a Heidelbergi Kátét, mely harcok árán

kiszorítja lassan az előtte való, de konfirmációra meg nem felelő kátét. 1923-ban pedig a gyülekezeti énekeskönyvet újítják meg és bővítik ki, vigyáznak arra, hogy az Ige érvényesüljön benne. A Heidelbergi Káté öntudatosabb konfirmációt, az énekeskönyv buzgó éneklő gyülekezeteket hoz létre. E korszak más eszköze az ifjúsági munka kérdéseit segítő, 1923-ban megjelenő Ifjú Erdély havi folyóirat, s az Élő Könyvek egymásután megjelenő füzetei és az iratterjesztés megszervezése folytán sok más irás. A vasárnapi iskolai munkát támogató vezérfonal-részlet, később a Fankhauzer féle vasárnapi iskola két kötetes vezérfonal Parokhiális Könyvtár kötetként való kiadása; az Ut mellékletekkel 1925-től kezdve megjelenő Az én kicsinyeim című gyermektraktátus, a későbbi önálló református gyermekújság stb. Ezen eszközök olyan vezetők és tagok kezében, kiket theologiai tanáraink, különösen dr. Imre Lajos közvetlenül, vagy közvetve neveltek, nagyon jól beváltak és általuk a Lélek sok áldásos munkát elvégzett apraján, nagyján, gyülekezeteink nagy részén, úgy, hogy az általánossá lett missziós szellem megszüntette a tunyaságot, életet adott gyülekezeteinknek, összehozta népiünk fiait egy táborba, sőt hihetetlen erővel lerontotta a nemzetiségi korlátokat. Fiaink és leányaink a román ifjúsággal több közös konferencián testlelkes szeretetben és hitben együtt olvasták Isten Igéjét s imádkoztak annak köztünk való átadásért. Majd a nagy evangéliumi világmozgalmakkal, mint a Diákszövetség, Ifjúsági Keresztény Egyesületek Világbizottsága, szintén ez időben kerülünk kapcsolatba.

E korszak legfőbb jellemzője a személyes hit, a személyes kapcsolatok keresése, fenntartása és munkáknak szívből-szívbé, gyülekezetből-gyülekezetbe való láncolatossá válása.

II.

Egyházunk szervezkedési kora 1926—1932-ig.

Azon korjelenségen kívül, mely ez években ilyen, vagy olyan alapon a szervezkedést, tömörülést sürgeti, egyházunknak két főoka van a szervezkedésre, egyfelől a belső, bomlasztó hatások, másfelől a kívülről érkező állandó hatásokkal szembeni védekezés, az elért eredmények megtartása és továbbvitele céljából.

A dialektikai theologia kifejeződésével világossá lesz egyházi életünkben egy pár igen fontos reform véghezvitelének a szüksége. Ilyenek az új népiskolai vallás-tanterv elkészítése, keresztülvitele, a hitvallás erőteljes érvényesítése, bedoigozása; az istentiszteleti rendtartás reformálása az Ige egyháznak legmegfelelőbbben, illetve az istentiszteleti rendtartás egységesítése, mely utóbbi, sajnos, nem sikerült. Az 1929-ben megjelent Új ágendakönyv formuláját és formuláit nagyon komolyan nem mondható indokok alapján gyülekezeteink nem fogadták el sok helyen, mert akik vitték az ügyet, nem vitték olyan komolyan, mint azt az Isten Igéjének érvényesüléséért tényleg vinniük kellett volna. Majd a törvénykönyv reformja foglalkoztatja az újonnan összehívott zsinatot, sajnos azonban az új törvénykönyvet még mindig nélkülözniük kell.

Erre az időre esik az általános gazdasági depresszió, egyházunk és híveink anyagi legyöngülése. A segíteni kész evangéliumi szeretetintézmények megalósítására törekszik. Ezen intézményeink: árváink felkarolására az árvaház s a mögéje szegődő árva-gondviselő tábor; betegeink gyógyítására szolgál a Református Kórház, mellyel szoros kapcsolatban van a Diakontszszi-intézet, mely a Kórház létesülését megelőzte s annak munkáját igazán áldottá teszi az ő alázatos szolgáló leányával. E korszakra esik az iratterjesztés megszervezése is. Az egyházkerület hivatalos kiadványait (Énekeskönyv, vallástankönyv, Parokhiális Könyvtár kiadványai, stb.), a Kerületi iratterjesztés készítetteti és az hozzá-forgalomba; egyházi lapjaink jórészt (vezérfonalak, apróbb kiadványok, stb.) az Ifjú Erdély iratterjesztése állítatja elő és hozza forgalomba.

A nehéz időben szükségessé vált, a régebbi időkben nálunk is meglévő, ma itt-ott, az ekkleziakövetés és egyéb, apró csökevényekben élő, az érvényesülő teo-

logiai irányzatból is kicsendülő egyházfegyelemnek a bevezetése. Erre nézve is megtörténtek a megalapozások, de mert nem egyes emberek vitték, hanem általánossá kívánták tenni, no meg külső körülmények miatt, — nem sikerült az egyházfegyelem bevezetése. érvényesítése.

Mint problémák, felvetődtek a Lelkészi Kar szövettségbe tömörülésének, meg az egyházi sajtó kérdésének a rendezése. Az előbbi egy kísérlet után megbukott, hogy helyet adjon a később létrejött Lelkészi Értekezletnek; az utóbbi kérdés megoldására komolyabb kísérlet, tudtommal, nem történt.

A most szóban lévő húsz év első korszakában a lélektől lélekig eljutó evangélium által létrejött missziói munkák módszer és munka szempontjából különböző munkaszerveket hoztak létre: ú. m. vasárnapi iskola, ifjúsági flú- és ifjúsági lednymunka, nők közötti és itt-ott férfiak közötti munka. E különböző munkáknál, míg kevés helyen és aránylag kevés taggal folytak, nem volt nagyon nehéz feladat a tagokkal, esetleg vezetőjükkel egy központi vezetőknek az olyan nagyon fontos személyi kapcsolatok fenntartása, ápolása, a munkák irányító támogatása, de a mind szélesebb és nagyobb körbe való kitágulás következtében ez egyre nehezebbé, lehetetlenné vált. Majd a munkákat érő, belső bomlasztó, külső támadó hatások elleni védekezés szükségessé teszik e munkák külön-külön szervezését, illetve az egyház nagy organizmusába való beszerzését. Ezekhez járul még az is, hogy az egyház meglátván a munkák áldásait és az általa meg nem oldható kérdéseknek egy részét, szintén szükségesnek látja a munkák beszerzését, hogy igénybevétele, segítő munkájára inkább számíthatasson.

A szervezésen és az ú. n. polgárjognyerésen legelőbb átmege, noha nem a legrégebbi munka: a Nőszövetség 1928-ban. Ma tíz éves multra tekint vissza.

A Férfiszövetség az 1931-ben rendezett nagyváradi egyházkerületi nagyhét után nem sokkal alakul meg.

Az ifjúság közötti munka megkezdése után több, mint tíz évvel, 1933. tavaszán alakul IKE szövetséggé a Marosvásárhelyen tartott ifjúsági konferencián, hol már 100 csoportból 2000 flú vesz részt. Elnöke dr. Imre Lajos, titkára László Dezső, pénztárosa Sipos Géza.

A leányok közötti munka Erdélyi Református Leány Szövetséggé, mint a Nőszövetség altagozata Tordán, 1933. nyarán szerveződött meg.

Legutoljára, 1933. év őszén a Vasárnapi Iskolai Szövetség alakult meg egy Kolozsváron tartott vezetőkonferencián és gyűlés keretében, mikor már 349 vas. iskola 535 csoportban 17.585 gyermeket számlált. Elnök: Juhasz Albert, titkár Mózes András, pénztáros László Dezsőné.

Mint látjuk, a három ifjúsági munka szövetséggé alakítása már a harmadik korszakra esik.

III.

A missziói munkák külső és belső megszilárdításának kora 1933. után . . .

Akik a munkáért és a munkában legtöbbet imádkoztak és legtöbbet dolgoztak nem kis és főleg nem hibával aggodalmakkal néztek a szervezés munkájára.

Féltették a munka önkentességét, személyességét, szabadságát, mozgékony elevenségét, melynek eddig éltető lelke az evangéliumi lélek és a missziói buzgóság volt. És valóban, nagy a kísértés, hogy a megszervezéssel sokan befejezettnek lássák a munkát, vagy legalább is sokan azt érezték, hogy vannak a munkának választott, megbízott emberei, azok törődjenek azzal.

A felelős vezetők a rendelkezésre álló sajtó és egyéb orgánumokon keresztül igyekeznek arra, hogy e fenyegető veszedelmet részben megelőzzék, részben pedig, ahol el-késték a megelőzéssel, ott másképp segítsenek.

Igyekeznek kiépíteni az egyes Szövetségeknek a gyülekezeti, egyházmegyei szervezetét is. Az előbbi általában sikerül legalább látszólag, az utóbbi már kevésbé. Ezzel kapcsolatban nem egy helyen, bár valóságos verseny indul külső és minél nagyobb sikerek elérésére, de ugyanakkor a munka belső értékeiből veszít.

E korszakban az utazóttkdrok bedlittása és így a csoportok vezetőivel és tagjaival a személyes kapcsolatok újrafelvétele, konferenciák, imahetek megrendezése, jelentéstétel, levelezés, vezetőképzés, megfelelő lapok kiadása, mint az Ifjú Erdély, Református Ifjúság, előbbi az iskolás, utóbbi a földműves ifjak számára jelentenek megmozdulásokat. Az én kicsinyeim a gyermekek, a Vezetők Lapja a vezetők, míg a Klálto Szó a Férfi-, a Református Család a Nőszövetség szolgálatában áll.

E lapokon kívül az utóbbi időben is megjelennek a bibliaköri vezérfonalak, a munkára vonatkozó vezérkönyvek, mint a Lelkipásztor kézikönyve I–II. kötete, Nőszövetségi vezérkönyv, az egyes munkák alapelveit feltüntető munkák; A vasárnapi iskolai munka alapelvei, az IKE munka alapjai, A mi egyházunk, Az IKE Szénlorosztálya, a különböző munkák statisztikája lapjaink hasábjain, történelmi ismertetések és az itt-ott megjelenő, a kérdéseket felszinen tartó, elvi és gyakorlati cikkek, vezető szemlértumok.

Állandóan folyik a sáfárság gondolatának az ébren tartása, az árvaház, a szórvány- és a külmísszó szolgálat, egymás terhének a hordozása, a folytonos törekvés arra, hogy a munka a négyes program szerinti folyjon különösen az ifjúsági és vas. iskolai munkában.

Még csak azt legyen szabad elmondanom, mit egyházunk életében ma és a közeljövőben fontosnak tartok.

Mindenekelőtt, egyházunk minden munkását, munkaszervét, alakulatát, intézményeit és munkáját hassa át az a missziói szellem, amely azokat kitermelte, életre hívta. Amilyen mértékben a missziói szellem gyöngült, olyan mértékben válik egyházunk alkalmatlanná, használatatlanná Isten kezében és még keretel is elsorvadnak. Ezért nem szabad megszűnnie a komoly igetanutlmányozásnak és imádságnak.

Egyébként rendületlenül kell hinnünk és tudnunk azt, hogy az Úr anyaszentegyházán a pokol kapul sem vehetnek diadalmat!

MÓZES ANDRÁS.

A belmissziói munka jelentősége.*

Miben látom a belmissziói munkák jelentőségét iskoláink életében?

A belmissziói munka az egyház nevelő munkája s mint ilyenre, a felekezeti iskola nevelő munkájában igen fontos feladatok várnak.

Az iskolai belmisszió az iskolai gyülekezetet mintaszerű gyülekezetté fejlesztette. Régen iskolai précesek, vasárnapi istentiszteletek, az iskolai istentisztelet keretében történt úrvacsoraszta jelentették az ifjúság gyülekezeti életét. A belmisszió hatása alatt ez a munka kibővült és ma felőleli lelkiek terén a nagy gyülekezet minden tevékenységét. A kisebb tanulók részére *vasárnapi iskolát* szervezett, melyet nagyobb diákok vezetnek, kik erre külön kiképzést nyernek. A vallásos elmélyedést kereső ifjak részére osztályonként *bibliakörök* alakulnak tanáraik vagy theologiai hallgatók vezetése alatt. Minden esztendőben résztvesz az ifjúság az *egyetemes imahét* áhitatain, érzi és átéli azt a közösséget, melybe a világ keresztyénységével tartozik. A maga kebelében *szereket-vendégségeket* rendez. *Szeretetadományokkal* támogatja a Nőszövetségek szegényakcióját, minden esztendőben *gyűjt árváink* részére, *vasárnapi perselypénzeivel* az iskolai gyülekezet céljaira áldoz.

Mindezek eredményeképpen az iskolában megismerni azokat az alkalmakat, melyeken a nagyok gyülekezete gondozza és neveli a maga tagjait és azokat a kötelességeket, melyeket a jó egyháztagoknak teljesíteniök kell. A belmisszióval megerősített gyülekezeti élet a tanulót *öntudatos egyháztaggá* neveli.

A bibliakörökben alkalmat ad arra, hogy a vallásos érdeklődésük hivatott vezetés mellett kiegészüljön és további indítást nyerjen. Alkalmat ad a kiválasztódásra, *vezető egyéniségek* kifejlődésére.

A belmissziói szellemben és eszközökkel nevelt ifjúság hova-tovább lehetővé teszi az iskola számára, hogy nevelő munkájában nem

a rideg fegyelemre, hanem a lelki hatásokra támaszkodjék. Ezen az úton egyre jobban megközelíthetjük azt a célunkat, hogy a felekezeti iskola valóban *lelki közösséggé* váljék, nemcsak magában, mint iskola, hanem a családokkal és azokon át az egész gyülekezettel is.

A belmisszió az *evangéliumi szellemet* honosítja meg az iskolai közösségben, hol egymást bizalommal fogadjuk, szeretettel támogatjuk; ez a szellem megkönnyíti a munkánkat; a tanárt és a tanítványt hivatása magaslatára emeli; ez a szellem kapcsolja hozzánk a hivek közösségét s iskolánkat az ők egyetlen iskolájukká, *hitvallásos iskolává* szenteli.

Gönczi László,
ref. kollégiumi igazgató.

* Lapunk szükségesnek látta ismét az egyházi élet közérdeklődése elé állítani a belmissziói munkákat. Egy más után néhány személyes megnyilatkozást is fogunk e célból közölni.

A legjobb karácsonyi ajándék a könyv

Ne legyen ezen a karácsonyon olyan család, amelynek a karácsonyfája alatt ott ne legyen az Élő Könyvek legújabb száma:

AZ 1939. ÉVRE SZÓLÓ BIBLIAOLVASÓ KALAUZ

»ITT AZ ISTEN KÖZTÜNK«

— 28 és 48 lejes árban kapható iratterjesztésünkben. —

Az elkövetkező év minden napjára bibliai részt, rövid elmélkedést és kis imádságot talál az olvasó ebben a — nagyon izléses kis könyvben, illetve naptárban, —

Kuyper harca az egyház szabadságáért.

— Részlet a szerző sajtó alatt lévő, nagyobb Kuyper-életrajzából. —

Kuyper fellépésétől kezdve nem csinál titkot abból, hogy minden erejével az egyházi élet megváltoztatására törekszik. Mint lemondó! lelkipásztor, két lap szerkesztője és egyetemi tanár, élénk részt vesz az amsterdami egyházközség életében is, mint annak egyik tevékeny presbitere. Sehogy sincs megelégedve azzal a helyzettel, amely a szabad-presbitériumi egyház helyébe klerikális-hierarchikus egyházat állít s egyben a hitvallást elhanyagolja, kapuit mindenféle irányzat előtt tágra nyitja, de főképpen a kulcsok hatalmáról: az egyházfegyelem komoly gyakorlatáról lemond. A visszaesés helyzet okát az egyházalkotmányban keresik és találják meg sokan. Ugyanis a gyülekezetnek, mint olyannak majdnem semmi szabadsága sincs. A presbitériumok önmagukat egészítik ki, ahelyett, hogy a megürülő állásokat a gyülekezet töltené be választás útján. Kuyper már beesdi, majd utrechti és amsterdami lelkész korában küzd ez ellen a módszer ellen, amiről időközben megjelent röpiratai s közel másfélévtizedes munkássága tesz bizonyosságot. A tömegegyház, amelynek egységét sokan szeretnék fenntartani, nélkülözött minden mozgékonyt, életet, amit legjobban az egyik theológus megállapítása fejez ki: „valahányszor az utrechti dom tornyára nézek, mindig az a benyomásom, mintha hálósapka volna a fején.” Tagjai azok, akik beleszülettek és megkonfirmáltak. Hogy aztán ezek a tagok öntudatos hívek-e, az áldozathozattal vállalják-e, azzal nem igen törődik senki. Az állam és egyház szoros egybekapcsolódása különben is biztosítja az anyagiakat, bár ellenértékül gyámokodik az egyház felett s rendtartásaiba beleszó.

A híveknek az a része, amely törődik az egyház ügyeivel, amelynek szívügye a „vallás”, amely feltételesen örökös a Szentírás és az „apák” hagyatéká felett, a legmagasabb egyházi fórumban, a zsinatban, halálos ellenséget lát; „modern” vagy „liberális” papot kényeszerítenek rá, tiltakozik ellene, vagy egyáltalán el sem megy a templomba. Ha az „ortodox” presbitérium fegyelmet akar gyakorolni egy-egy olyan egyháztag felett, aki tagadja Krisztus istenségét, vagy a feltámadás tényét s ezért eltiltja az Úr asztalától, akkor a „modern” zsinat megsemmisíti a presbitérium végzését, s így minden kísérlet hiábavalónak bizonyul. Lassanként az egyházi helyzet mind tarthatatlanabbá válik.

A keresztség, konfirmáció és lelkészi fogadalom kérdése a legjellegzetesebb ismertetőjelei ennek az állapotnak.

Olyan szülő, akinek hitetlensége közismert, nemcsak a presbitérium, hanem a gyülekezet színe előtt is, elviszi a gyereket kereszteltetni és a fogadalomban feltett kérdésekre igennel válaszol, bár más alkalommal nyíltan bevallja, hogy nem ért egyet a kérdés értelmével. A presbitérium tiltakozik ellene, a zsinat (szemben az egység a fontos) elutasítja a presbitérium tiltakozását. Állandó a küzdelem a konfirmáció kérdésében is. 1880-tól kezdve a zsinat elrendeli, hogy azok a konfirmándusok, akiknek a keresztyénségről megfélelő ismeretük van, minden további nélkül felveendő a gyülekezet tagjai sorába és részükre az úrvacsora kiszolgáltató. Vallásos meggyőződésük, a hit nagy tényeivel szemben való magatartásuk miatt az Úr asztalától nem tilthatók el. Ha egyszer valaki a gyülekezetnek tagja lett, az ennek alapján — elköltözés esetén — más gyülekezetbe minden további nélkül felveendő. Most megtörtént az, hogy valaki a konfirmándusok közül tagadta a Krisztus istenségét, s ezért a presbitérium nem engedte konfirmálni; az illető elment egy „szabadelvű” gyülekezet papjához, ott megkonfirmált, tagja lett az egyháznak s elbocsátólevele alapján előbbi presbitérium, amely nem akarta az Úr asztalához engedni, most kénytelen volt felvenni a gyülekezet tagjai sorába, mert így rendelkezett a zsinati törvény. Ez ter-

mészetesen nagy felháborodást szült mindenfelé. A zsinat ülkapasai ellen az ortodox körök vezetői hiába tiltakoznak, eredményt elérni nem tudnak.

Kuyper baráti körével állandóan tárgyalja élete legégetőbb kérdését: az egyház megújulását. Már 1870-ben 7 pontban állapítja meg az ideális egyház ismertető jegyét.

1. Az egyház legyen *református* (gereformeered). Ne nevezzék senki ember után, hanem maradjon meg az ősi, történelmi nevével.

2. Az egyház legyen *demokratikus*, mert a demokratikus formában van a jövője, megújulása és virágzása. A keresztyénség is lényegében demokratikus.

3. Az egyház legyen *szabad*. A zsinat szellemi uralma tulajdonképpen azonos Róma tényleges uralmával, ami méltatlan hozzá.

4. Az egyház legyen *független*, éljen a saját vagyónából, t. i. a hívek áldozatkészsége tartsa el.

5. Az egyháznak legyen *megszabott tana*; evégből *hitvallásra* van szüksége. A hitvallás nélküli egyház kantár nélküli lovas, gerinctelen egyesület, amely nem tudja mit valljon, vagy nem meri azt vallani, amit akar. A hitvallásnak azonban csak a tartalma változatlan, a formát az Ige s az Ige szerint élő gyülekezet kívánalmái szerint lehet változtatni.

6. Az egyháznak legyen meg a határozott *isten-tiszteletti formája*, amelynek alkotórészei a szákrámen-tumok kiszolgáltatása, imádság, ének, de a gyülekezet is jusson szóhoz benne. Az úrvacsorát lehetőleg minél gyakrabban ki kell szolgáltatni a hívőknek, hogy az Úr a kenyérből és a borban az élet megújulását, a hit erősödését s a szövetség pecétjét hozza magával.

7. Végül az egyháznak legyen meg a kettős *szere-teliszolgáltatata*. Az ember lélekből és testből áll. A gyenge, tapogatózó, kísértésekben élő lélek mellé oda kell állani, a beteget erősíteni, a gyászolót vigasztalni, az elhagyottat támogatni, az imádkozni nem tudót imádkozni kell megtanítani, hogy valóban „szenteknek egysége” legyen a gyülekezet.

A lelkigondozás mellett vegye fel a szegények, özvegyek, árvák, aggok, idegenek, betegek, foglyok, vakok, süketnémák gondját, legyen ott minden szükségben és fájdalomban az ő támogatásával a testiek terén is, mert „a test a Szentlélek temploma”. Szorosan idekapcsolódik úgy a belmisszió, mint a külmisszió gondja.

Kuyper mindezt nem forradalmi úton akarja elérni, hanem a gyülekezetek felvilágosításával, nem célja az ú. n. „hervormd” egyházból való kilépés, vagy annak a szétrobbantása, hanem az egész egyház megújulása. Ezért lép sorompóba már beesdi lelkipásztorság idején, amikor a gyülekezetek szavazati jogának megadását sürgeti s ezen a téren az asszonyoknak is, mint a „gyülekezet magvai”-nak szavazati jogot követel. Utrechtben már erősebben lép fel az egyházvizsgálat alkalmával az egyházi vezetés hazugsága ellen. Amsterdami beköszöntő beszédében pedig nyíltan megmondja, hogy minden törekvése az igazságtalan, bürokratikus egyházalkotmány összetörése.

Luther születése négyszáz éves évfordulóján 1883-ban kiadja „Az egyház reformálásáról szóló traktátus” c. munkáját, amelyet előbb előadások formájában tart a „Vrienden der Waarheid” körében s amelyben nyíltan sürgeti az egyház reformációját. Ugyanebben az évben változtatja meg a zsinat a lelkészek avatási fogadalmának szövegét, amely körül minden a hitvallás szellemében való tanításra vonatkozó részt s helyébe annyit tesz be, hogy a fogadalomtevő új lelkész „Isten országának, különösen pedig a hervormd egyházak érdekeit” fogja előmozdítani. Ez a módosítás szintén a szabadelvűek kívánságára történik, míg az ortodoxok nagy konfesszionálisták hiába fordulnak többféle kívánsággal a zsinathoz.

A helyzet elmérgesedéséhez járul még a zsinatnak az az eljárása is, hogy bár a gyülekezetek száza van, az eljárást nélkül s ezek a gyülekezetek hiába akarnak lelkipásztort választani a szabad egyetemen végzett theológusok köréből, azt nem engedik meg, végzettségüket jogérvényesnek el nem ismerik. Inkább üljön a gyülekezet vezető nélkül, minthogy a szabad egyetem neveltje legyen a pásztor.

Felmerül a kérdés: Istennek engedelmeskedjenek-e, vagy a zsinatnak? Akik a hazai egyház egységét féltik, kompromisszumos megoldásra törekednek. A Kuyper befolyása alatt álló amszterdami egyházközség presbiteriuma azonban nem vár tovább. 1883. április 14-én az ország minden részéből egybehívja azokat, akik véle egyetértenek, s ezek a hitvallás újabb kiadását aláírják, jeléül annak, hogy megtartására és megtartatására kötelezik magukat. Az összejövetel lelke Kuyper. A kiküldöttek egyhangúlag kimondják, hogy ezután csak olyan lelkészt választanak, aki az egyház hitvallását valjára, az olyan presbiteriumból pedig, amely papjával inkább a zsinatnak, mint az Istennek engedelmeskedik, kilépnek, bár az egyházat ott nem hagyják. Kuyper kiadja a jelszót: minden zsinati túlkapás ellen meg kell szervezni a „siránkozó” egyház helyébe a „panaszos”, jogait követelő egyházat. Az összejövetel újabb sérelem esérére felkéri és megbízza az amszterdami presbiteriumot újabb tanácskozással összehívására.

1885-ben végül kitör a nyílt harc Amsterdamban. A presbiterium ugyanis megtagadja azon konfirmándusok Úr asztalához való engedését s ezáltal az egyház tagjai sorába való felvételét, akik a még ottmüködő három „modern” lelkészhez jártak előkészítés végett. Az ifjak erre legalább erkölcsi bizonyítványt kérnek, aminek alapján más gyülekezetbe felvételtesek magukat, de a presbiterium ezt a kérést is elutasítja azzal az indoklással, hogy „nem akar mások bűnében részes lenni és nem nyújthat segédkezet a szent dologgal üzendő játékhöz”. A zsinat, ahová az ifjak felebbeznek, 1885. okt. 20-án elrendeli a kért bizonyítványok hat héten belül való kiadását. A presbiterium november 6-án tartott ülésén kimondja, hogy a zsinat rendeletének nem tesz eleget s ugyanakkor intézkedik, hogy a zsinattal való esetleges összetűzés esetén az egyházközség javainak kezelésével megbízott bizottságok ne a zsinatnak, hanem az egyházközség presbiteriumának tartoznak felelősséggel. A zsinat erre 1886. január 4-én a fenti határozatot aláíró 5 lelkészt, 42 presbitert és 33 diakonust hivataluktól „az egyházi békeség megzavarása és rendetlen magaviselet miatt” ideiglenesen felfüggeszti. Erre az egész országban ideges lesz az „egyházi”, de a „világi” közvélemény is. A felfüggesztett lelkészek templomba nem mehetnek s így vasárnapról-vasárnapra a város különböző, nyilvános helyiségeiben tartanak istentiszteletet, ahová özönlik a nép. Néhányszor Kuypernek is prédikálnia kell, de ezeken az istentiszteleteken szó sincs a zsinat igazságtalan intézkedéséről, hanem inkább a saját bűneikről emlékeznek meg. Ezek a napok mutatják meg igazán, hogy a zsinat urainak mennyire nincs talaja a nép körében. Nemcsak Amsterdamban, hanem az ország többi részében is sorra szakadnak el a gyülekezetek a zsinattól, mások meg a felfüggesztett presbitereket, lelkészeket sietnek biztosítani együttérzésükről, szeretetükről.

Kuypernek ezekben a hetekben jóformán még aludni sincs ideje. Egy politikai napilap, egyházi hetilap szerkesztésének a gondja, egyetemi tanárság mellett vállal a kitört harc felelősségének a sulya. Az egész ország zúg a nevével; gyalázzák, átkozzák, áldják, gyűlölik, rajonganak érte. A vita heves, a megkezdett úton tovább kell haladni, az „egészek” és „felek” útja újból elvállik, fegyvertársakból ellenségek lesznek. A gyávák visszahúzódnak, a „kegyesek” megijednek a küzdelemtől, de ő nem hátrál. Érti, hogy ez az ügy az Isten ügye s ő csak eszköz az örök reformátor: az Ursten kezében. Serege reá néz, mint a zászlótartóra s halad bátran utána. A véle rokonszenvező lelkészeket rendőrök távolítják el az ország minden részében a papi

lakásokból, híveit, a szegény munkás embereket városban, falun máról-holnapra dobják ki liberális munkaadók a kenyérkeresetükből, míg másol a felbújtott csöcselék dűnénél vannak odadobva áldozatul, de még sem hátrálnak. Társvezérei: Dr. Rutgers, Dr. Savornin-Lohman szilárdan kitartanak mellette s vállalják a küzdelem rájuk eső részét.

A felfüggesztés ellen beadott felebbezésük vándorol tartományi zsinattól egyházmegyei zsinatig, majd vissza, míg végül 1886. december 1-én minden meghallgatás, védekezési lehetőség megadása nélkül, a vádlottak távollétében megfosztják a felfüggesztett öt lelkészt, 40 presbitert és 33 diakonust az állásától.

Kuyper és társai röpratot adnak ki, amelyben bejelentik az amszterdami gyülekezetnek, hogy ők az egyházból ki nem léptek, hanem erőszakkal szorították ki őket onnan. Feltárják őszintén a helyzetet, valamint azt is, hogy milyen sors vár azokra, akik az igazságot akarják követni. Bár jog szerint az egyházi javak tulajdonosa a gyülekezet, attól a zsinat törvénytelenül megfosztja, az állam támogatására nem is akarnak megítélni, de nem is lehet. Ha tehát valaki velük akar menni, annak az áldozathozatalt is vállalnia kell. 1887. január 11-én újabb konferenciára hívják össze azokat, „akik a zsinati hierarchia jármának elvetését mindenki nézve kötelezőnek tekintik, akik Jézus királyi hatalmát tisztelői akarják az egyházban”. Az ország területéről 1500 kiküldött jelenik meg és vesz részt ezen a három napig tartó döntő tanácskozáson. 56 lelkész és 200 egyház egyesül ezen az összejövetelen s veszi fel a „panaszos” egyház nevet. A gyűlést Kuyper vezeti s az új alakulás jogi munkálója Dr. Rutgers. A nagy nemzeti egyházat minden vonalon érzékeny veszteség éri, 200 gyülekezte mintegy 160.000 lélekszámmal válik ki belőle s ez a szám azt a réteget foglalja magában, amely addig a legodaadóbb volt. Nehéz mindkettőnek a helyzete. Az eltávozók helye üresen marad, míg a kilépők egyetlen egy templomot, paplakot sem mondhatnak magukénak. Építeni kell minden téren és minden vonalon, de a „hit felébredt” s a „miből” kérdése egy percig sem probléma. Mintha a földből kelnének ki, sorra emelkednek a művészet követelményeinek is teljesen megfelelő új templomok (nagyobbrészt torony nélkül) és paplakások. Megkezdődik egy olyan egyházi élet felvirágzása, amely a régi hitvalláson épül fel, az államtól teljesen független, amelyben az egyházközség teljesen önálló, a többi egyházközségekkel a közös hit és rendtartás köti össze, ahol nincsen hierarchia s a nagyobbnak hatalma a kisebb felett, mert mindnyájan egyformák. Szervezetében kálvini, tanában tiszta, életében fegyelmezett s királya az Úr Jézus Krisztus. Önálló, szabad, független s éppen ezért királyának hűséges alattvalója.

Bár Kuyper terve — hogy az egész nemzeti egyház megújuljon — egészen nem ment teljesedésbe, azért magvetése mégis csodálatos termést hozott; azok, „akik együvé tartoztak, egyesültek”. Végre 1892-ben sikerült az 1834-ben és 1886-ban kivált két tábornak az egyesülése és azóta együtt működnek a „De Gereformeerde Kerken van Nederland” közös név alatt, az előbbi megtarva a szabad egyetem mellett, kampeni theológiai fakultását is.

Fülöp Ferenc.

A „Magyar Népegészségügyi Szemle” ez évi decemberi száma a következő tartalommal jelent meg: *Dr. Horni Zoltán*: A cukorbetegség. Jó tudni. Ügyeljünk a karácsonyfára. Lehet-e megelőzni a rövidlátás kifejlődését. A gyermek fogzása. *Vasárnapi iskola. Dr. Parády Kálmán*: A tüdővész terjedése. Minden szüléshez bábát kell hívni Németországban. — A tej pásztorozás eredménye. — A romániai tejgazdaság. Takarékosági tizparancsolat. — Fogkezelés a terhesség alatt. — A lábfürdő. — A gyógyfűvek és teák. — Van-e szűksége a fejőstehennek sóra? — Név és tárgymutató. A lap megrendelhető: Târgu-Mureș, Strada Sf. Gheorghe 20. Ára évi 120 lei. Megjelenik minden hónap 15-én.

Beszélgetés a svájci ref. diakonus intézet igazgatójával

Zürichtől egy félórai vonatjárásra, a Greifen-tó partján fekszik „Greifensee“ nevezetű svájci falucska. Ebben a faluban, egy régi kastélyban helyezkedett el Svájc első és egyetlen református diakonus intézete. Az intézet alig 15 éves multra tekinthet vissza. A zürichi epileptikus intézet volt a szülőanyja. Azzal a céllal alapították, hogy az epileptikus intézet és más hasonló rendeltetésű intézetek, meg az egyházi belmisszió számára megfelelő, szolgálatkész munkásokat képezzen ki. Egy évvel ezelőtt az intézet szétvált az epileptikus intézettől s a Greifen-tó partján rendezkedett be.

Mint első diakonus intézet, jégtörő munkát végzett és sok nehézségen vergődte át magát. Ezt a jégtörő munkát és a kezdet nehézségeit akartam közelebbről megismerni, hogy ismertetésük által szolgálhassak a mi eljövendő diakonus intézetünknek, amelynek zűkségét sokan érezzük s amely mégis olyan nehezen akar megszületni.

Egyenruhás tanulók vezettek fel az intézet igazgatójához, Bernoulli lelkészhez.

Ami legelőször a szemembeötlött, az volt, hogy Bernoulli lelkész ugyanazt az egyenruhát viselte, mint a tanítványai, ezzel is kifejezve azt, hogy igazi testvérük, barátjuk akar lenni.

— *Melyek az intézet fő nehézségei?* — kezdtem a beszélgetést.

Bernoulli lelkész először nyugodtan és megfontoltan felelt kérdéseimre, de később mind szenvedélyesebb lett, látszott, hogy magát teljesen azonosítja a diakonus ügyel és újra átéli mindazokat a küzdelmeket, melyeket az intézetért az elmúlt esztendő alatt kellett folytatnia.

Főnehézségeink közül — egy svájci szájából bármennyire is idegenül hangzik — első helyre az *anyagi nehézséget* teszem. A kríziséveket már itt is érezzük. A pénz nem folyik úgy, mint régen.

Az intézetünk második nagy nehézségét, akadályát azok a *szeretettevékenységek* képezik, melyeket az *egyházon kívül* az állam és különböző szabadegyesületek (Pro juventute, Kékkeresztmozgalom stb.) végeznek és amelyek látszólag feleslegessé teszik a diakonus munkát. Zwingli felfogásából (Az egyház és az állam egy) következőleg, az állam mindig hatalmas pénzüsszegeket áldozott humánus szeretettevékenységekre. Az egyházi liberálisizmus a mai napig nagy barátja az ilyen tevékenységeknek és általuk elintéztnek véli a keresztyén diakonia kérdését. Pedig az ilyen humánus szeretettevékenységeknek nincs semmi közük a diakoniához.

A munkánk harmadik nagy akadályja az *újdonság*. A földi egyházból még hiányzik a demokrácia igazi megértése és a diakonus tiszt-

séget nehezen tudja behelyezni az eddig megszokott kereteibe.

A negyedik nagy nehézség maga a diakonusok *kiválasztása*. Itt ugyanis nem lehet kísérleteket végezni s próbaidőre venni fel a jelentkezőket. A felvételt meg kell, hogy előzze az isteni elhívás. Akiket az Úr már elhívott, akiknek már határozottan hívó életfolytatásuk van, azok valók diakonusoknak. (I. Timoth. 3 8—13.) Ezeknek a kiválasztása azonban nagyon nehéz.

E sulyos akadályok és nehézségek között mi a biztató a jövőre nézve?

Biztató dolog csak egy van, de ez előny az összes többi diakonus intézetek előtt. Mi ugyanis biztosan *látjuk a célt* és biztosan haladunk e cél felé.

Két téves felfogás uralkodik a diakonus tisztség lényege felől. Az egyiket Németországban láthatjuk. Ott u. i. Wichern János nyomán gombamódra születtek meg az ú. n. „Bruderhaus“-ok. Wichern maga többször kijelentette, hogy mindezek még nem diakonus intézetek és hogy a tulajdonképeni diakonus intézet még megszületésre vár. Sajnos, mindmáig még nem született meg. Jelenleg 20 ilyen „Bruderhaus“ van Németországban, melyeknek tanulói különböző szociális intézetekben, kórházakban helyezkednek el, vagy az egyháztól kapnak megbízást egyes munkák elvégzésére. A diakonus intézet azonban sokkal több, mint egy „Bruderhaus“, tanulói egészen más célt szolgálnak, mint az itt kiképzést nyert „bruderek“. A diakonus intézet kizárólagosan az *egyházé*. Egyházon kívül nincs diakonia. A diakonus csak az egyháztól kaphat megbízást a munkára és csak a *gyülekezetnek* szolgálhat munkájával. A diakoniónak ezt az egyházi jellegét ma világosan kell látnunk.

A másik téves felfogás az, amely a diakonust „féllelkész“-szé teszi és munkájának „hézgapótló“ jelentőséget tulajdonít. Ezt különösen Jugoszláviában találhatjuk meg. Itt ugyanis valahol fent áll a lelkész és egy jó néhány lépcsőfokkal alább áll a diakonus. Az egyházi szolgálatban a második garnitúrát képezi. Nem, ez nem diakonia. A diakonia az egyházon belül tisztség. Ép oly tisztség, mint a lelkészi meg a presbiteri tisztség. Egyik sem áll a másik felett. Rettenetes volna számomra az, hogyha egy diakonus tovább tanulna és így „előléptetnék“ lelkésszé. A rossz igehírdetőből, mert kevesebbet tanult, jó igehírdető lenne. A diakonus egész ember. Nem venném fel az intézetbe azt, aki azzal jönne ide, hogy lelkész szeretett volna lenni, de nincs anyagi tehetsége s így kénytelen diakonus lenni. Állítom, hogy sok jó lelképásztor rossz diakonus s nem egy rossz diakonusból jó lelképásztor lehetne. Ez a kettő

egészen két irányú tisztség és mind a kettőnek megvan a maga sajátos köre.

Miben látja ön a diakonus sajtóságos munkáját?

A diakonus gyülekezeti munkáját a következőkben látom:

1. Övé minden téren a *szegénygondozás*.
2. Övé a gyülekezet *általános és rendszeres látogatása*. A kausális látogatásokat (keresztelés, esketés, halálozás stb.) jobb, ha a lelkész végzi. De a kitérni akarók, a szekták karmaiban vergődők, a szenvedélyek mocsarában sanyalódók, az újbéköltözöttök, továbbá egy-egy utcának a szabad látogatása a diakonus kötelessége.

3. Segítséget nyújt a diakonus az *igehirdetés* terén és aktívan résztvesz a különböző egyesületi munkákban (vasárnapi iskola, biblióra, Ifjúsági Ker. Egyesület stb.).

4. Segítséget nyújt a *közigazgatásban*, de csak annyiban, amennyiben a többi munkái megengedik. Semmiesetre sem foglalhatja el egy „titkárkisasszony“ helyét.

Ez a külön tisztségre való felkészülés hogyan érvényesült itt az intézetben a tanítás anyagában?

Úgy, hogy mindent a praktikus étellel kapcsolatban nézünk és tanulunk. Idegen nyelv nincs, szövegkritikát sem tanítunk. Exegézisből csak annyit, amennyi a szöveg megértéséhez feltétlenül szükséges.

Egyháztörténelemnél arra fektetjük a súlyt, hogy a különböző időkben, hogy élt az egyház. Nem a dogmatörténetet tartjuk fontosnak, hanem a gyülekezet hitéletének gyakorlati történetét, a hívek gondozását a különböző korokban. Kálvin, Zwingli egyháztipusairól keveset, de annál többet tanulunk a francia „pusztai egyházzól.“

Kik segítenek önnek a tanulók kiképzésében?

Mellettem még egy segédlelkész van. Közlebről azonban még egy tanítót fogunk beállítani, mert nekünk, lelkészeknek igen messze áll a gondolkozásunk az egyszerű földmives vagy munkásember gondolkodásától. Mi nem tudunk eléggé egyszerűen beszélni, s így az őik igehirdetésük hasonló lesz a lelkészek igehirdetéséhez. Már pedig egy diakonus igehirdetése egészen más kell hogy legyen, mint egy lelkészé. Természetesen nem a központi tartalmára, hanem a formájára nézve.

Hány tanulója van van az intézetnek és mik a felvétel feltételei?

Jelenleg 6 ifjú áll a kiképzés alatt. A felvétel feltételül, amellet, amit Pál apostol előir a diakonusok számára, mi még három dolgot követelünk: az ifjú legalább 20 éves legyen, nőtlen és valamilyen kitanult mestersége legyen.

Hány évig tart a kiképzés?

A kiképzés három és fél esztendő. Az első félévben napi 6 órai tanulással az ifjút beve-

zetjük a különböző ismeretekbe és munkákba. A nap többi óráit gyakorlati munkával tölti. Ezután következik egy teljes elméleti év, majd egy teljes gyakorlati és végül ismét egy teljes elméleti év.

Milyen gyakorlati munkát végeznek a tanulók?

Intézetünk szeretetadományokból és a saját maga gazdálkodásából tartja fent magát. *Államtól pénzt nem fogadunk el.* Magánemberektől, államtól 33 juchart (1 juhart = 3,600 m²) nagyságú kertet, kaszálót béreltünk ki s ezen gazdálkodunk. Az itteni munkák egyrészét a tanulókkal végeztetjük el. Ezenkívül 9 epileptikus és gyenge elméjű gyermeket fogadtunk magunkhoz. Ezeknek a gondozása szintén a tanulókra van bízva.

Emberileg nézve mutatkoznak-e a diakonus munka áldásai?

Eddig 12 diakonusunk szolgál Svájc református egyházközségeiben és intézeteiben. Munkáik eredményéről csak azt mondhatom, amit egyik lekipásztor mondott nekem „Nem is tudom elképzelni, hogyan is élhettünk eddig diakonus nélkül!“

Elbúcsúztam Bernoulli lelkésztől. Sokáig voltam beszélgetésünk varázsa alatt és sorba eszembe jutottak azok a református keresztyén hívő emberek, akiket itt Svájcban rövid idő alatt megismertem, akik mint Bernoulli lelkész is, engedve a felülről jövő parancsnak, lemondottak jövedelmező állásaikról, elveszték a Krisztus szolgálatában, de az Úgy diadalra jutott.

Zürich.

Gudor Lajos.

A karácsonyfa kérdése a román sajtóban.

Országunk közéletét néhány év óta a román nemzeti hagyományok fokozottabb előtérbe való nyomulása és védelmezése jellemzi. Ez látszik minden téren és majdnem minden kérdésben. Legutóbb mozgalom indult meg annak érdekében, hogy a városok új épületeit csak román stílusban építhessék fel ezután. Ilyen irányú rendelkezés már történt is pár héttel ezelőtt Aradon, hol az új intézkedés szerint a mérnöki hivatal ezentúl csak román stílusban tervezett épületek felépítésére fog engedélyt adni.

Most egy hasonló célú új mozgalomról olvashatunk az „Universul“ c. román lap 334—1938. dec. 7-iki számában. A lap „Az ország-örtség és a karácsonyfák levágása“ c. alatt foglalkozik a karácsonyfa-állítás szokásával. Megállapítja, hogy ez nem román szokás. „A háború után, írja a cikk szerzője, polgárjogot nyert nálunk is egy szokás, mely nem a mienk, románoké és nincs gyökere a mi őseinktől maradt hagyományunkban: a karácsonyfa.“ Ennek az idegen szokásnak súlyos gazdasági háttere is van; igen sok fiatal fenyőt feláldoznak „muló

örömöknek." Am a karácsonyfa háttérbe szorítja a román szokásokat és hagyományokat. „A karácsonyi és újévi ünnepeket, olvashatjuk tovább, az elődeink mindig a kereszttel való járárok szép szokásaival és gyakorlataival fogadták. . Maradjunk meg ezeknél a szokásoknál . Keltsük életre a mi annyira szép és szimbolikus román szokásainkat.“

A továbbiakat illetően az Országőr mozgalom parancsnoksága elrendelte, hogy az országörök hagyjanak fel a karácsonyfa állítással. Az egységek keretében rendezzék meg a karácsonyi csillag szokásos jelenetét a karácsonyfa pótlására. Ezenkívül a sträjerek mindenütt csináljanak propagandát a karácsonyfa ellen, hogy többé fenyőfát ne vágjanak ki erre a célra. A parancsnokság a maga részéről szintén kérte a hatóságokat, hogy tiltsák be a fenyőfák vágását karácsonyfa céljaira.

Már e cikk sejtette, hogy országos intéz-

kedést terveznek a karácsonyfa ellen, a román népszokások érdekében. Valóban csakhamar sor került erre. A kérdéssel minisztertanács is foglalkozott. Ennek alapján a szamosi kormányzóság rendeletet adott ki, mely eltiltja a fenyők vágását karácsonyfa céljaira. (Ellenzék, 1938. dec. 14-iki száma.)

Igy tehát ebben az évben valószínűleg elmarad a karácsonyfa-állítás meghitt, meleg családi ünnepe. Reméljük azonban, hogyha a gör. kat. és gör. kat. román keresztyének fel is hagynak e nyugateurópai keresztyén szokással, országunk más keresztyén egyházainak hívei még ragaszkodhatnak ehhez a nekik annyira kedves keresztyén ünnephez. És talán még megmarad a lehetősége annak, hogy az erdőkben oly gazdag Románia nyugati keresztyén egyházainak hívei hozzájussanak a karácsonyfához.

B. S.

A statisztikai évkönyv egyházi vonatkozásai.

A múlt év utolsó hónapjaiban jelent meg Románia statisztikai évkönyve az 1935—36. évekről: „Anuarul statistic al Romăniei 1935 și 1936“ c. alatt. Az átszervezett statisztikai hivatalnak első kiadványa ez, mely többek között azért is érdekes, mivel az 1930-as népszámlálásnak bizonyos eredményeit először közli. Régóta érzett hiányt pótol ezzel, habár a teljes népszámlálási eredményt még nem találjuk meg benne, különösen a minket érdeklő egyházi és nemzetiségi adatok megyék és falvak szerint való kimutatását. Mindazonáltal ez az első hivatalos kiadvány, mely közli a lakosság vallási megoszlását, még pedig Románia tartományai szerint.

Az 1930. decemberében megejtett népszámlálás 18,053.000 lakost talált Romániában. Ebből 14,421.000 falusi, 3,632.000 pedig városi lakos. Az összlakosság 72·6%^o-a ortodox vallású, 7·9%^o-a gör. katolikus, 6·8%^o-a róm. katolikus, 3·9%^o-a református, 2·2%^o-a evangélikus, 0·4%^o-a unitárius, 0·3%^o-a baptista, 4·2%^o-a zsidó, 1·0%^o-a mohamedán vallású. Az ortodox egyház hívei túlnyomó többséget alkotnak a háború előtti román területen; az 1918-ban csatlakozott tartományok területén csak Bukovinában képez 71·9%^o-ot; Erdély, a Bánság és Körösvidék területén egyetlen egyháznak sincs döntő fölénye a híveik számát nézve.

A történeti Erdély 3,218.000 lakosának legnagyobb egyháza a gör. katolikus, miután ennek hívei az egész lakosság 31·1%^o-át képezik. Utána következik az ortodox egyház 27·7%^o-al, majd a református 15·5%^o-al, a róm. katolikus 12·8%^o-al, az evangélikus 7·6%^o-al, az unitárius 2·1%^o-al, a zsidó 2·5%^o-al és a baptista 0·2%^o-al. Eszerint tehát a mi egyházunk a harmadik, híveinek számát nézve. A Körösvidék és Bánság már kedvezőtlenebb ebből a szempontból. A

Körösvidék és Máramaros lakossága 1,390.000. Ennek 36·8%^o-a ortodox, 25·2%^o-a gör. kat. 15·3%^o-a róm. kat., 12·8%^o-a református, 1·1%^o-a evangélikus, 0·1%^o-a adventista, 1·5%^o-a baptista, 7%^o-a zsidó. A Bánság 942.000 lakosának 56·1%^o-a ortodox, 34·2%^o-a róm. kat., 3·6%^o-a gör. kat., 2·2%^o-a református, 1·5%^o-a evangélikus, 0·7%^o-a baptista, 1·5%^o-a zsidó. Ezek szerint a görög katolikusok Erdélyben állanak a legjobban; a zsidók Erdélyben és Körösvidék-Máramarosban, a római katolikusok a Bánságban, a baptisták szintén itt. A százalékok átszámítása után a következő helyzetet találjuk vallási szempontból:

1930-ban Románia 18,053.000 lakosából ortodox vallású 13,106.478; görög katolikus 1,426.187; róm. katolikus 1,227.604; református 704.067; evangélikus (lutheránus) 397.166; unitárius 72.212; baptista 54.159; zsidó 758.226, mohamedán 180.530. A történelmi Erdély 3 millió 218.000 lakosa közül 1,000.798 gör. katolikus, 891.386 gör. keleti ortodox, 498.790 református, 411.904 róm. katolikus, 234.268 unitárius, 9.654 baptista és 80.450 zsidó.

Érdekesek a közoktatás vallási adatai is. 1934—35 iskolai évben az állami óvodákban az egész ország területén 108.696 gyermek tanult. Ebből református volt 7.669. Az 1934—35 isk. évben állami elemi iskolába járt 49.714 református gyermek. Ugyanebben az évben 17.535 magyar gyermek járt román óvodába, míg a román elemi iskolába járó magyar tanulók száma 5 év alatt (1930—35-ig) 87.110-ről 117.796-ra emelkedett.

B. S.

Új lelkészek; Farkas Károlyt az árapataki, Szász Tibort a bikfalvi, Szilágyi Károlyt a magyarláposi gyülekezet hívta meg, illetve választotta meg lelképásztor-nak. Az illetők beiktatása már meg is történt. Szeretettel üdvözljük testvéreinket új állásukban.

Az idén szegény lesz a karácsonyunk.

Oh, most karácsony előtt hány keresztyén családban tör ki a fenti szomorú kifakadás: Az idén szegény lesz a karácsony, nem fog sok mindent hozni az angyal. Ne legyünk fölényesen túlnézők ezen a kifakadáson, hiszen nálunk állandó gyakorlattá lett, hogy a karácsony a család ünnepe is, amikor kevdességekkel lepjük meg gyermekeinket, hitvesünket, rokonainkat, barátainkat. A karácsonyi meglepetésszerű ajándékozás alapjában véve nem rossz szokás. Azt a napot, amikor Isten olyan bőséges ajándékkal lepett meg minket, Isten gyermekeihez méltó módon ünnepeljük meg, ha mi is ajándékozunk egymásnak.

A mi tévedésünk abban van, hogy a karácsony sikerét azzal mérjük, hogy mi mennyit adhatunk másoknak, mi mennyi örömet tudunk szeretteinknek okozni. Ez a magatartás kétségkívül messze földötte van gyermekkorai magaviseletünknek, hiszen akkor a karácsony sikerét az mérte, hogy mi magunk mennyit kaptunk másoktól.

Nekünk érett keresztyén nőknek és férfiaknak még mélyebbre kell karácsonykor tekintenünk és azt kell minden karácsonykor újra és újra megidőznünk, hogy Isten mit adott nekünk az első karácsonykor és mit akar adni újra és újra minden újabb karácsonykor. Isten ajándékaival pedig nem változnak. Isten ugyanazokat az ajándékokat adja ugyanolyan bőségben és gazdagságban, mint ahogy az első karácsonyban adta volt. Annak, aki elfelejve mostani szegénységét, családjával együtt rá tud pillantani a legnagyobb karácsonyi ajándékra, Krisztusra, nem lesz szegény karácsonya. Krisztus Urunk egy istálló jászol-bölcsőjében, barmok társaságában született meg, egész élete a legnagyobb szegénységben folyt le, és mégsem mondhatjuk azt, hogy szegény volt az élete. Krisztus dicsérte a szegénységet, azt mondta, hogy boldogok a szegények, mert övék a mennyeknek országa. Állandóan óvta tanítványait a külső gazdagságtól és a gazdagság veszélyeitől, mert a földi gazdagság igen könnyen eltereli figyelmünket a Mennyei Atyától. Legyünk egészen őszinték magunkkal szemben: nem úgy voltunk e mi is, hogy a gazdag, bő évek jényes karácsonyainak hangulatában alig gondoltunk a mi szegényen élő Mesterünkre, gazdag karácsonyaink egészen idegenek voltak Tőle, nem telt nekünk kedve azokban.

Higgyük el, hogy a szerető szívek a legegyszerűbb ajándékokon keresztül is meg tudják mutatni egymás iránti szeretetüket. Az őregberek még emlékszenek arra, hogy az ötven-hatvan év előtti karácsony, pedig akkor jó békevilág volt, mennyivel szerényebb keretek között, de mennyivel több lelki ajándék elfogadásával járt. Melegebb és közvetlenebb családi ünnep volt, ahol többet énekeltek a zsoltárból, többet olvastak a Bibliából és többet örvendettek az emberek nem az ajándékoknak, hanem egymásnak.

Isten ma sem lett szegényebb, a benne való hit és az egymás iránti szeretet lehetősége ma sem fogyatkozott meg, sőt szegénységünk által még alkalmasabbakká lettünk Isten lelki ajándékainak elfogadására és egymás szeretésére. Mi, reformátusok, akik puritán, egyszerű életű reformátorok utódai vagyunk, merjünk ünnepléseinkbe is egyszerűséget vinni, szegénységben ne lássunk megsegényítő megalázdást, hanem fogadjuk úgy, mint Isten által megnyitott kaput, hogy Ő hozzá és egymáshoz juthassunk azon keresztül közelebb. Ő pedig éppen ezt akarja a karácsonyi ünneplés által munkálni.

Zendüljenek csak fel drága szép énekeink a karácsonyfa alatt, olvassuk csak el gyermekeink és magunk épülésére a szegény Jézus egyszerű istállóban történt születését, tejjék meg a szívünk az örömmel: először szegény pásztoroknak hirdettetett az evangélium, juttassunk adományokat a még szegényebbek asztalára és örüljünk nagyon egymásnak, s higgyük el, minden eddiginél szebb ünnepünk lesz, annak ellenére, hogy külsőségeiben sokkal szegényebbek fog látszani, mint az eddigiek.

— 6.

Az Ifjúsági Keresztyén Egyesület Szénior Osztályának rovata.

Rovatvezető: László Dezső.

A Szénior Osztály és a belmisszió.

Ez a pár sor arról akar szólni, hogy milyen belmissziói feladatai vannak a Szénior Osztálynak. Olyan munka ez, mintha egy apa előtt kellene az apai kötelességről beszélni. De mégis meg kell tennünk, nemcsak azért, mert egész lapszámunk a belmisszió kérdéséről állítja elénk, hanem azért is, mert a Szénior Osztályt, mely kifejezetten belmissziói alakulat, egyes csoportjaiban és egyedeiben fenyegeti az a veszedelem, hogy megfélekedzik a belmisszióról, vagy annak végzése helyett más munkákat kezd vállalni. A Szénior Osztály pedig sohasem teledkezhetik meg a belmisszióról, sem azt semmi más munkával fel nem cserélheti, mert maga is a belmisszió munkájából nőtt ki és egyenesen arra van hivatva, hogy ennek az egyházi munkának a kovásza, vagy — ha modern kifejezést kell használni — az élcsapata legyen.

A Szénior Osztálynak mindenekelőtt az a feladata, hogy az ifjúság között végezzen belmissziói munkát, tehát legelső kötelességének tekintse a vasárnapi iskolai, bibliaköri és leányszövetséges munkát. Szabályzatunk szerint a szénior tagság első ismertetőjele és feltétele, hogy ifjúsági munkát végzünk gyülekezetünkben és támogatjuk az egyházkerületi IKE szövetség munkáját. Ez a kötelezettség nem azt jelenti, hogy köljük magunkat egy bizonyos munkamódszerhez és ha aszerint a munkát nem tudjuk végezni, akkor azt abbahagyjuk, hanem sokkal inkább azt, hogy mi magáért az ifjúságért, az ifjúság Krisztus számára való megnyeréséért érezzük felelősséget és ennek a felelősségnek a szavára hallgatva, mindig a legalkalmasabb kereteket keressük munkánk végzésére.

Saját gyülekezetünkön túl nekünk kell az egyházmegyét életben is az ifjúsági belmisszió úttörőinek lennünk. Mi rajtunk múlott, hogy egyházmegyénknek még mindig olyan lesújtó véleménye van erről a munkáról, vagy olyan kevésre becsüli. Alig egy-két egyházmegyében szedték még össze az ifjúsági belmisszió munkáit. Ma, amikor ezeket a munkákat olyan nehéz központilag igazgatni, mindennél fontosabb volna, hogy a széniorok kiépítsék a munka egyházmegyei kereteit. Vegyük tehát tervbe, hogy a következő évben ennek a feladatnak alaposan neki fogunk feködni.

Talán egyházkerületi vonatkozásban áll legjobban a belmisszió ügye, de itt is sulyos mulasztások terhelnek. A legpontosabban tudjuk kioldjuk be jelentéseinket, perselypénzeinket, nem ápoljuk a központtal való lelki-kapcsolatainkat, nem élünk mindazzal, amit a központ ad nekünk ebben a munkában.

Az ifjúság közötti belmisszió túl a mi feladatunk az egész egyház mindenirányú missziói munkájának a figyelemmel kísérése és támogatása. A felnőtt-misszióban és a szeretetmunkák végzésében is elől kell járunk egyházunkban. Ezenfelül azonban nekünk kell a munka elvi kérdéseinek a tisztázásában is előjárunk. Erre mostanában különösen szükség van, mivel az újabb és újabb félreértések egész özöne áradt szerte újabb belmissziói munkákkal kapcsolatban.

Azért a sok ajándékért, amelyet mi ebben a munkában kaptunk, sohasem lehetünk hálátlanok, mert ha azokká válanánk, magával az Istennel szemben lennénk hálátlanok. Azt pedig talán senki sem akarja közlünk megtenni.

A nyárádménti széniorok munkája. Örömmel vettük a hírt, hogy ez a csoportunk tovább folytatja munkáját. Újabb összejövetelükön a gyülekezet egyházzellegének kérdését vizsgálták meg és megállapították, hogy belmissziói munkáink egyik eddigi legnagyobb fogyatékosága az volt, hogy nem lett igazi gyülekezeti munkává. Mindig külső támogatásokat kerestünk mun-

kánk számára és nem alapoztuk azt meg a gyülekezetben. Az igazán gyülekezetivé vált belmissziói munka mindig a legalkalmasabb kereteket tudja a maga számára kialakítani.

Fülöp Ferenc új könyve. A közeljövőben megjelenik Fülöp Ferenc, erdőszentgyörgyi lelkész új *Kuypereletrajza* „Az Istenországáért” c. alatti. A könyvet az „Ifjú Erdély” adja ki. Mi nagy örömmel üdvözlünk a hírt erről a könyvről, mert úgy látjuk, hogy sohasem volt ennyire aktuális a Kuypereben adott üzenetnek a megismerése, mint éppen most. Tegyük meg mindent, hogy ez a könyv ne maradjon itt bent a polcon, hanem kijusson a gyülekezetekbe és betölthesse misszióját.

Szabó József tanár-testvérünket a sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Kollégium rendes természettan- földrajz-szakos tanárrá hívta meg. A meghívást igazgatótanácsunk megerősítette. Ismét eggyel több lett azoknak a tanároknak száma, akik komolyan veszik az IKE-munkához való tartozásukat.

Irodalom és Művészet

Tavaszy Sándor: Erdélyi tetők.

Erdélyi Szépművészeti Céh kiadása, 1938.

„Irodalom és művészet” rovatunkban minden jelentősebb könyvvel foglalkozni szoktunk, amelynek van valami mondanivalója református híveink számára. Szerkesztőnk Erdélyi tetők c. könyve már a nyáron megjelent, illeti volna tehát hamarabb is írunk róla, hisz ennek a könyvnek annak ellenére, hogy erdélyi útleírásokat, kirándulási élményeket tartalmaz, komoly mondanivalói vannak nemcsak általában az erdélyi, hanem az erdélyi református ember számára is. Őszintén megvallva, én magam úgy voltam a könyvvel, hogy egész hangulatánál, mondanivalójánál fogva leginkább a karácsonyi számunkba illőnek találtam a róla való megemlékezést. Úgy voltam ezzel a könyvvel, mialatt olvastam, hogy szüntelenül ünnepi, tiszta levegőben jártam, útmutatásai nyomán lélekben bebarangoltam egész Erdélyt és mégis olyan kicsinek, valóságos kis családi hájéknak láttam meg ebben a könyvben ezt a darab földet. Ez a munka igazi, nyugodt ünnepi olvasmány. Aki elmélyedve olvassa, kiemelkedik a hétköznapiok sok ezer zaklató kérdése közül, felülemelkedik önmagán és megfeszítve teszi le ezt a munkát. Ma sokan tagadják az erdélyi lélek létezését. Sokan vagyunk, akik cikkeinkben, tanulmányokban igyekeztünk ezzel a megrontó fámádással szemben megvédeni a mi külön szellemiségünket, amely bennünket megtart, de össze is kapcsol a velünk egy sorsot élő románokkal és szászokkal. Tavasz Sándor könyve ünneplés bizonyágtétel emellett az erdélyi lélek mellett. Eredetisége pedig abban van, hogy az erdélyiség valósága melletti bizonyítékokat olyan területről, az erdélyi táj sajátos alakulatából, az egyszerű erdélyi nép őszinte megnyilatkozásaiból gyűjti össze, ahonnan eddig, űelőtte még senki sem pillantotta meg és igazolta az erdélyiség valóságát. Amilyen örömmel kell üdvözlőnlünk, hogy egyre nagyobb teret hódít magának a természetjárás és egyre több és több embert von ki a városok bűzös és bűnös levegőjéből, éppen olyan szomorúan kell megállapítanunk, hogy a természetjárás igen sok embert visz vissza a természeti élet természetli kiélésé felé. Jól kell látnunk, hogy az új természetjárással új bűnök alakultak ki. Most ne emlegetssük fel ezeket, csak ezekkel szemben örömmel állapítsuk meg, hogy Tavasz Sándor könyve élénk állítja az igazi természetjárás igazi lélkét. A természetjáró Tavasz Sándor mindig felül emel a természetet és így megadja azt az egyetlen szempontot, ahonnan a természetet kell néznünk. Ennél az ajándékánál fogva egyenesen a modern református apologia egyik fejezetének kell ezt a munkát tartanunk.

Mi nagyon boldogok lennénk, ha az ünnep csendjében, amikor szobánkban ott terjeng a havasi karácsonyfa illata, ez a könyv a kezünkbe kerülne, hogy hozzá kapcsoljon az erdélyi földhöz, felülemeljen az erdélyi földön és a föld iránti új szeretetet hozzon szívünkbe.

L. D.

Amit a református középiskoláról mindenkinek tudnia kell

A „Kiáltó Szó” könyvei, 9. szám.

Örömmel vesszük a kezünkbe ezt a kis könyvet s hálásak vagyunk a Kiáltó Szónak azért, hogy könyvei sorozatában megjelentette. Égető szükség volt rá, s megelégedéssel állapíthatjuk meg, hogy a könyvecske tartalmával mindenben ki is elégíti ezt a szükségletet. Alapos szakismerettel s világos előadásban megírt rövid tanulmányai, útmutatásai, összeállításai református középiskoláinknak nem egy nagyfontosságú kérdésüket érintik, s írói között olyan neveket találunk, mint *Dr. Tavasz Sándor, Dr. Imre Lajos, László Dezső, Bíró Sándor* s mások nevét, akiket állandóan foglalkoztatnak a református iskoláknak sorskérdései.

Minden református tanítató szülőnek a kezébe kell adnunk ezt a könyvet, hogy ismerje meg azokat a nehézségeket, amelyekkel ma iskoláinknak meg kell birkóznia; s értse meg ebből, hogy egyházunknak egyenesen az Isten parancsából eredő kötelessége az iskolák fenntartása és hogy ezt a kötelességet az egyház kész örömmel teljesíti is, habár a ránehezedő terhek s ezer akadály nap napután nehezebbé teszik számára ezt a kötelességteljesítést. Éppen ezért szól ez a könyv a református társadalomhoz iskoláink megmarthatása érdekében, aggódó s féltő szeretettel, hiszen ennek a társadalomnak érdeke s kötelessége is ezeknek a nagymúltú intézményeknek a fenntartása. Nekünk mindent iskoláinktól kell várunk. Népünk jövője ezektől függ. S hogy mi az a minden, amit nekünk a református középiskola adott s még egyre adhat, mindarra kimerítő és világos felelet ad *László Dezső* a könyvnek a „Mit várhatunk a középiskolától?” című tanulmányában. Ez a 7 fejezetre osztott kis tanulmány gondolatának világos rendjével meggyőzhető a szülőket arról, hogy az egyház s az iskola, annak munkásai teljes odaadással állanak annak a magas követelésnek a szolgálatában, amelyet kiszabott iskoláinkra adott helyzetünk. Jó lélekkel mindent megtesznek az iskoláink azért, hogy a kapukon kilépő ifjak az ismereteknek kellő mennyiségű váltópénzét vihessék a életvásárba s a tiszta kalvinista erkölcsöknek eléggé védelmező vértjében indulhassanak az életküzdelemben.

Világosan kitűnik e könyvecskekből, hogy a református iskoláik vezetői és tanárai a rájuk bízott növendékeknek a lelkevel és testével törődnek, hiszen két cikk is foglalkozik ilyen kérdésekkel. Az egyik vizsgálja az iskolás gyermek lelki alkatát, a másik a szakembernek biztos ítéletével rajzol igaz képet a mai tanuló ifjú lelki világáról (*Dr. Imre Lajos*). Nem hiányoznak a jól összeválogatott gyakorlati utasítások sem arra vonatkozólag, hogy hogyan segítsünk a tanulásban otthon a gyermekeinknek (*Bíró Sándor*). Helyet kapott a könyvben az iskolában kötött baráti köteleknek kellő sokszor életre kiható fontosságára való rámutatás is, kellő megvilágításban részesült a gyermekek testi egészségének a kérdése. Végül az iskolai szabályzatoknak szülőket érdeklő pontjait kapjuk gondos összeállításban. S amennyiben a könyvben még egy és más kérdésben valami pótolni való volna, mindaz a remélhető következő kiadásokban megtörténik.

Figyelmébe ajánljuk tehát e könyvet mindazoknak, akiket valamelyes kapcsolat fűz a református középiskolákhoz, mindenkinek tehát, az egész keresztyén közösségünknek, hiszen alig lehet magyar ember, aki érdektelenül mehetne el gyermekeink nevelési kérdése mellett. Körül kell vennünk s támogatnunk kell iskoláinkat testvéri és áldozatra is kész szeretetünkkel, mert erre hív fel bennünket a könyvecske is *M. Nagy Ottó* szavaival:

„Egyházunk iskolái várják, ma még inkább, mint valaha, hogy körülöttük ne érdeklődő vagy bíráló idegenként, hanem együttérző és együttörvendő munkatársként sorakozzék fel a hitvalló egyház élő tagjainak serege.” *fg.*

Szerkesztésért felel: DR. TAVASZY SÁNDOR.

Nyomatott a „Grafica” könyvnyomdában, Cluj.

